

פרשת שלח-לך התשפ"ג

1. במדבר פרק יג (פרשת שלח)

(א) ויִדְבַר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) שְׁלַח-לְךָ אַנְשִׁים וַיְתַרּוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אַבְתִּירוּ תִשְׁלַחוּ כָל נַעֲרֵי בְהֵם: (ג) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרָן עַל-פִּי ה' כָּלֶם אַנְשִׁים רֵאשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הֵמָּה: ... (טז) אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-שְׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת-הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁעַ בֶּן-נּוּן יְהוֹשֻׁעַ: (יז) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עָלוּ זֶה בְּהַגְבַּ וְעַלִּיתֶם אֶת-הַהָר: (יח) וַרְאִיתֶם אֶת-הָאָרֶץ מֵהַהוּא וְאֶת-הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֲחַזַק הוּא הֲרַפָּה הֲמַעֲט הוּא אִם-רַב: (יט) וַיְמַה הָאָרֶץ אֲשֶׁר-הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הֲטוֹבָה הוּא אִם-רָעָה וַיְמַה הָעָרִים הַעָרִים אֲשֶׁר-הוּא יֹשֵׁב בְּהִנָּה הַבְּמַחֲנִים אִם בְּמִבְצָרִים: (כ) וַיְמַה הָאָרֶץ הַשְּׂמֵנָה הוּא אִם-רְזָה הַיִּשְׁבָּה עַל אִם-אֲוִן וְהַתְּחִיבִים וְהַקְּתָתִים מִפְּרֵי הָאָרֶץ וְהַיְמִים יְמֵי בְּפֹרֵי עֲנָבִים: (כא) וַיַּעֲלוּ וַיְתַרּוּ אֶת-הָאָרֶץ מִמִּדְבַּר-צֹן עַד-רְחֹב לְכָא חֲמַת: (כב) וַיַּעֲלוּ בְּהַגְבַּ וַיָּבֹאוּ עַד-חֲבֹרֹן וְשָׁם אַחֲזִימוּן שְׁשֵׁי וּמֵלִמֵי יְלִידֵי הָעֵנָק וַחֲבֹרֹן שָׁבַע שְׁנַיִם נַבְנֹתָה לִפְנֵי צֹעַן מִצְרַיִם: (כג) וַיָּבֹאוּ עַד-בְּחַל אֲשָׁפֹל וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוּרָה וְאֲשָׁפֹל עֲנָבִים אֶחָד וַיִּשְׂאֵהוּ בְּמוֹט בְּשָׁנִים וּמִן-הַרמִנִּים וּמִן-הַתְּאֵנִים: (כד) לְמַקּוֹם הַהוּא קָרָא גִחַל אֲשָׁפֹל עַל אֲדוּת הָאֲשָׁפֹל אֲשֶׁר-כָּרְתוּ מִשָּׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כה) וַיִּשְׁבּוּ מִתּוֹר הָאָרֶץ מִקֵּץ אַרְבַּעִים יוֹם: (כו) וַיָּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-כָּל-עַדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-מִדְבַּר פָּאָרָן וַיִּשְׁבּוּ אֹתָם דָּבָר וְאֶת-כָּל-הָעֵדָה וַיִּרְאוּם אֶת-פְּרֵי הָאָרֶץ: (כז) וַיִּסְפְּרוּ-לוֹ וַיֹּאמְרוּ כָּאֲנֹכִי בָּאנוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּנוּ וְגַם זָבַת חֲלָב וּדְבַשׁ הוּא וְזֵה-פְרִיָּהּ: (כח) אָפֶס כִּי-עָזוּ הָעָם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ וְהָעָרִים בְּצִרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד וְגַם-יְלִדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ שָׁם: (כט) עַמְלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַהַגְבַּ וְהַחִתִּי וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּהָר וְהַקְּנֻעִי יוֹשֵׁב עַל-הַיַּם וְעַל גֵּד הַיַּרְדֵּן: (ל) וַיִּהְיֶה כָּלֶם אֶת-הָעָם אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נַעֲלֵה וַיַּרְשֵׁנוּ אֹתָהּ כִּי-יָכוֹל נוֹכַל לָהּ: (לא) וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוֹכַל לַעֲלוֹת אֶל-הָעָם כִּי-חַזַק הוּא מְמַנּוּ: (לב) וַיִּצְיִאוּ דְבַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אָרֶץ אֲכָלֹת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אַנְשֵׁי מְדוּת: (לג) וְשָׁם רָאִינוּ אֶת-הַנְּפִילִים בְּנֵי עֵנָק מִן-הַנְּפִילִים וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים וְכֹן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם:

2. במדבר פרק יד (פרשת שלח)

(א) וַתִּשָּׂא כָל-הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת-קוֹלָם וַיִּכְפוּ הָעָם בְּלִילָה הַהוּא: (ב) וַיִּלְנוּ עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם כָּל-הָעֵדָה לֹא-תִתֵּנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אוֹ בְּמִדְבַּר הַזֶּה לֹא-תִתֵּנוּ: (ג) וְלֵמָּה ה' מְבִיא אֹתָנוּ אֶל-הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנַפֵּל בְּחָרֶב נַשְׁיָנוּ וְטַפְּנוּ יִהְיוּ לְבָז הַלֹּא טוֹב לָנוּ שׁוּב מִצְרַיִמָּה: (ד) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו נַתְּנָה רֵאשׁ וְנִשׁוּבָה מִצְרַיִמָּה: (ה) וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-פְּנֵיהֶם לִפְנֵי כָל-עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (ו) וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוּן וְכָלֶם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן-הַתְּרִים אֶת-הָאָרֶץ קִרְעוּ בְּגָדֵיהֶם: (ז) וַיֹּאמְרוּ אֶל-כָּל-עַדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד: (ח) אִם-חֲפֹץ בָּנוּ ה' וְהִבִּיא אֹתָנוּ אֶל-הָאָרֶץ הַזֹּאת וְנִתְּנָה לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר-הוּא זָבַת חֲלָב וּדְבַשׁ: (ט) אָךְ בְּה' אֱלֹהֵימָרְדוֹ וְאַתֶּם אֱלֹהֵימָרְדוֹ אֶת-עַם הָאָרֶץ כִּי לִחְמָנוּ הֵם סָר צֵלָם מֵעֲלֵיהֶם וְה' אֹתָנוּ אֱלֹהֵימָרְדוֹ: (י) וַיֹּאמְרוּ כָּל-הָעֵדָה לְרָגוֹם אֹתָם בְּאַבְנִים וּכְבוֹד ה' נִרְאָה בְּאֵהָל מוֹעֵד אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ (יא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה עַד-אֲנִי וְנִצְאָצְנִי הָעָם הַזֶּה וְעַד-אֲנִי לֹא-יִנְאָמִינוּ בִּי בְּכָל-הָאֱמוּנוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ: (יב) אֲכַנּוּ בְּדָבָר וְאֹרְשָׁנוּ וְאֶעֱשֶׂה אִתָּךְ לְגוֹי-גָדוֹל וְעָצוּם מְמַנּוּ: (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-ה' וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם כִּי-הִעֲלִיתָ בְּכַחֲךָ אֶת-הָעָם הַזֶּה מִקְרַבּוֹ: (יד) וַאֲמָרוּ אֵלֵינוּשָׁב הָאָרֶץ הַזֹּאת שָׁמְעוּ כִּי-אֹתָהּ ה' בְּקִרְבָּה הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר-עָלוּ בְּעֵינֵי נִרְאָהוּ אֹתָהּ ה' וְעַנְנָה עָמַד עֲלֵהֶם וּבַעֲמַד עָנַן אֹתָהּ הִלַּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וּבַעֲמוּד אֵשׁ לַיְלָה: (טו) וְהַמַּתָּה אֶת-הָעָם הַזֶּה כְּאִשׁ אֶחָד וְאָמְרוּ הַגּוֹלִים אֲשֶׁר-שָׁמְעוּ אֶת-שְׁמִיעוֹ לֵאמֹר: (טז) מִבְּלִיתִי וְכָלֹת ה' לְהִבִּיא אֶת-הָעָם הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֶם בְּמִדְבַּר: (יז) וְעַתָּה יַגְדֵּל-נָא פֶּחַ אַדְמִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ

לאמר: (יח) ה' ארך אפים ורחמים רבים ונקה לא ינקה פקד עון אבות על-בנים על-שלשים ועל-רבעים: (יט) סלח-נא לעון העם הזה כגדל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד-הנה: (כ) ויאמר ה' סלחתי כדברך: (כא) ואולם חיי-אני וימלא כבוד-ה' את-כל-הארץ: (כב) כי כל-האנשים הראים את-כבודי ואת-אתמי אשר-עשיתי במצרים ובמדבר וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי: (כג) אם-יראו את-הארץ אשר נשבעתי לאבתם וכל-מנאצי לא יראוה: (כד) ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אתרי ובהיאתיו אל-הארץ אשר-בא שמה וזרעו יורשנה: (כה) והעמלקי והכנעני יושב בעמק מחור פנו וסעו לכם המדבר גרד ים-סוף: פ (כו) וידבר ה' אל-משה ואל-אהרן לאמר: (כז) עד-מתי לעדה הרעה הזאת אשר המה מלינים עלי את-תלבות בני ישראל אשר המה מלינים עלי שמעתי: (כח) אמר אלהם חיי-אני נא-מה' אם-לא פאשר דברתם באזני פן אעשה לכם: (כט) במדבר הזה יפלו פגריכם וכל-פקדונכם לכל-מספרכם מבו עשרים שנה ומעלה אשר הלינתם עלי: (ל) אם-אתם תבאו אל-הארץ אשר נשאתי את-ידי לשבן אתכם בה בי אם-כלב בוי-יפנה ויהושע בן-נון: (לא) וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה ובהיאתי אתם וידעו את-הארץ אשר מאסתם בה: (לב) ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה: (לג) וכניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה ונשאו את-זנבותיכם עד-תם פגריכם במדבר: (לד) במספר הימים אשר-תרתם את-הארץ ארבעים יום לשנה יום לשנה תשאו את-עונותיכם ארבעים שנה וידעתם את-תנואתי: (לה) אני ה' דברתי אם-לא זאת אעשה לכל-העדה הרעה הזאת הנועדים עלי במדבר הזה ותמו ושם ימותו: (לו) והאנשים אשר-שלח משה לתור את-הארץ וישבו ויגינו עליו את-כל-העדה להוציא דבה על-הארץ: (לז) וימתו האנשים מוצאי דבת-הארץ רעה במגפה לפני ה': (לח) ויהושע בן-נון וכלב בוי-יפנה חיו מן-האנשים ההם ההלכים לתור את-הארץ: (לט) וידבר משה את-הדברים האלה אל-כל-בני ישראל ויתאבלו העם מאד: (מ) וישכמו בכפר ויעלו אל-ראש-ההר לאמר הונו ויעלינו אל-המקום אשר-אמר ה' כי חטאנו: (מא) ויאמר משה למה זה אתם עברים את-פי ה' והוא לא תעלה: (מב) אל-תעלו כי אין ה' בקרבכם ולא תנגפו לפני איביכם: (מג) כי העמלקי והכנעני שם לפניכם וינפלתם בתרב כיעל-כן שבתם מאחרי ה' ולא-יהיה ה' עמכם: (מד) ויעלו לעלות אל-ראש ההר בארון ברית-ה' ומשה לא-משו מקרב המתנה: (מה) ויגד העמלקי והכנעני הישב בהר ההוא ויפיום ויכתום עד-החרמה: פ

3. בראשית פרק יב פסוק ד - ה (פרשת לך לך)

(ד) וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט ואברם בן-חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מתרו: (ה) ויקח אברם את-שלי אשתו ואת-לוט בן-אחיו ואת-כל-רכושם אשר רכשו ואת-הנפיש אשר-עשו בתרו ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען:

4. שמות פרק ג (פרשת שמות)

(ח) וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן-הארץ שהוא אל-ארץ טובה ורחבה אל-ארץ זבת חלב ודבש אל-מקום הכנעני והחתי והאמרי והכנעני והיבוסים... (טז) לך ואספת את-זקני ישראל ואמרת אלהם ה' אלהי אבותיכם נראה אלי אלהי אבותיכם ויצחק ויעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת-העשוי לכם במצרים: (יז) ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל-ארץ הכנעני והחתי והאמרי והכנעני והיבוסים אל-ארץ זבת חלב ודבש:

5. שמות פרק יג פסוק ד - ה (פרשת בא)

(ד) היום אתם יצאים בחדש האביב: (ה) והיה כיי-ביאתי ה' אל-ארץ הכנעני והחתי והאמרי והיבוסים אשר נשבע לאבתך לך ארץ זבת חלב ודבש ועבדת את-העבדה הזאת בחדש הזה:

6. שמות פרק לג פסוק א - ד (פרשת כי תשא)

וידבר ה' אל-משה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים אל-הארץ אשר נשבעתי לאבותיך ליצחק וליעקב לאמר לזרעה אתננה: (ב) ושלחתי לפניך מלאך וגרשתי את-הכנעני האמרי והחתי

והפּרזי החזי והיבוסִי: (ג) אֶל־אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ כִּי לֹא אָעֲלָה בְקִרְבְּךָ כִּי עִם־קִשְׁה־עֲרַף אֲמַתָּה פֶּן־אֶכְלָה בְּדֶרֶךְ: (ד) וַיִּשְׁמַע הַעָם אֶת־הַדְּבָר הַרַע הַזֶּה וַיִּתְאַבְּלוּ וַלֹא־שָׁתוּ אִישׁ עֲדָיו עָלָיו:

7. דברים פרק א פסוק כב - מז (פרשת דברים)

(כב) וּתְקַרְבוּן אֵלַי פְּלִכֶם וּתְאָמְרוּ נִשְׁלַחָה אַנְשִׁים לְפָנֵינוּ וַיַּחְפְּרוּ־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיָּשָׁבוּ אֲתָנוּ דִבֶּר אֶת־הַדְּרָף אֲשֶׁר נִעְלָה־בָּהּ וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר נָבְאָה אֵלֵינוּ: (כג) וַיִּיטַב בְּעֵינֵי הַדָּבָר וְאֶקַּח מִכֶּם שְׁנַיִם עֹשֵׂר אַנְשִׁים אִישׁ אֶחָד לְשִׁבְט: (כד) וַיִּפְנֹו וַיַּעֲלוּ הַהָרָה וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל אֲשַׁכָּל וַיַּרְגְּלוּ אֹתָהּ: (כה) וַיִּקְחוּ בְיָדָם מִפְּרֵי הָאָרֶץ וַיִּזְרְדוּ אֲלֵינוּ וַיָּשָׁבוּ אֲתָנוּ דִבֶּר וַיֹּאמְרוּ טוֹבָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הִ' אֱלֹהֵינוּ נָתַן לָנוּ: (כו) וְלֹא אָבִיתֶם לַעֲלֹת וּתְמַרְוּ אֶת־פִּי הִ' אֱלֹהֵיכֶם: (כז) וַתִּרְגְּנוּ בְּאֶהְלִיכֶם וּתְאָמְרוּ בְּשֹׁנְאֵת הִ' אֲתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת אֲתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידָנוּ: (כח) אָנְהוּ אָנְחָנוּ עָלֵים אַחֲרֵינוּ הַמָּסוּ אֶת־לִבְכָנוּ לֵאמֹר עִם גְּדוֹל וָרֵם מִמֶּנּוּ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצוּרֹת בְּשָׁמַיִם וּגְס־בְּנֵי עֲנָקִים רָאִינוּ שָׁם: (כט) וְאָמַר אֲלֵיכֶם לֹא־תַעֲרֹצוּן וְלֹא־תִירְאוּן מֵהֶם: (ל) הִ' אֱלֹהֵיכֶם הַהַלֹּף לְפָנֵיכֶם הוּא יִלְחַם לָכֶם כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֲתָכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכֶם: (לא) וּבַמִּדְבָּר אֲשֶׁר רָאִיתָ אֲשֶׁר נִשְׁאָף הִ' אֱלֹהֵיךָ פֶּאֶשֶׁר יִשְׂאֵ־אִישׁ אֶת־בְּנֹו כְּכֹל־הַדְּרָף אֲשֶׁר הִלְכְּתֶם עַד־בְּאֶחָם עַד־הַמְּקוֹם הַזֶּה: (לב) וּבַדְּבָר הַזֶּה אֵינֶכֶם מֵאֲמִינִם בַּהִ' אֱלֹהֵיכֶם: (לג) הַהַלֹּף לְפָנֵיכֶם בְּדֶרֶךְ לְתוֹר לָכֶם מְקוֹם לְחַנּוּתְכֶם בְּאִשׁוֹ לִילָה לְרֵאתְכֶם בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּלְכוּ־בָּהּ וּבְעֵנּוּ יוֹמָם: (לד) וַיִּשְׁמַע הִ' אֶת־קוֹל דְּבָרֵיכֶם וַיִּקְצֹף וַיִּשְׁבַּע לֵאמֹר: (לה) אִם־יִרְאֶה אִישׁ בְּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הַדָּוָר הַרַע הַזֶּה אֶת־הָאָרֶץ הַטוֹבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָתֵת לְאַבְתְּיכֶם: (לו) זוֹלָתִי כָּלֵב בְּוִיִּפְנֵהּ הוּא יִרְאֶנָּה וְלוֹ־אֲתוֹן אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּרְדַּ־בָּהּ וּלְבַנָּיו יָעוּן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי הִ': (לז) גַּם־כִּי תִתְאַנֶּף הִ' בְּגִלְלַתְכֶם לֵאמֹר גַּם־אֲתָה לֹא־תִבָּא שָׁם: (לח) יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן הַעַמִּיד לְפָנֵיךָ הוּא יִבָּא שָׁמָּה אֲתוֹ חֹזֵק כִּי־הוּא יִנְחֹלָנָה אֶת־יִשְׂרָאֵל: (לט) וְטַפְכֶם אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם לְבוֹ יְהִיָּה וּבְנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ הַיּוֹם טוֹב וְרָע הֵמָּה יָבֹאוּ שָׁמָּה וְלָהֶם אֲתֹנְנָה וְהֵם יִירְשׁוּהָ: (מ) וְאַתֶּם פָּנּוּ לָכֶם וּסְעוּ הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־סוּף: (מא) וַתַּעֲנוּ וּתְאָמְרוּ אֵלַי קִטְּאָנוּ לָהִ' אָנְחָנוּ נִעְלָה וְנִלְחַמְנוּ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ הִ' אֱלֹהֵינוּ וַתַּחֲגְרוּ אִישׁ אֶת־כַּלְּי מִלְחַמָּתוֹ וַתַּחֲנוּנוּ לַעֲלֹת הַהָרָה: (מב) וַיֹּאמֶר הִ' אֵלַי אָמַר לָהֶם לֹא תַעֲלוּ וְלֹא־תִלְחַמְוּ כִּי אֵינִי בְקִרְבְּכֶם וְלֹא תִגְגְּפוּ לְפָנֵי אֵיבֵיכֶם: (מג) וְאַדְבַּר אֲלֵיכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וּתְמַרְוּ אֶת־פִּי הִ' וַתִּזְדוּ וַתַּעֲלוּ הַהָרָה: (מד) וַיִּצַּא הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּהָר הַהוּא לְקִרְאֹתְכֶם וַיִּזְרְדוּ אֲתָכֶם כְּאֲשֶׁר תַּעֲשִׂינָה הַדְּבָרִים וַיִּפְתּוּ אֲתָכֶם בְּשַׁעִיר עַד־חֲרָמָה: (מה) וַתָּשָׁבוּ וַתִּבְכּוּ לְפָנֵי הִ' וְלֹא־שָׁמַע הִ' בְּקוֹלְכֶם וְלֹא הִאֲזִין אֲלֵיכֶם: (מו) וַתִּשְׁכּוּ בְקִדְשׁ יָמִים רַבִּים כִּי־מִים אֲשֶׁר יִשְׁבַּתֶּם:

8. שמות פרק יז פסוק י - יז (פרשת בשלח)

(י) וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כְּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בְּעַמְלֵק וּמֹשֶׁה אֶהְרֹן וְחֹזֵר עָלוּ רֹאשׁ הַגְּבָעָה: (יא) וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבְרַת יִשְׂרָאֵל וּכְאֲשֶׁר יָנִים יָדוֹ וְגִבְרַת עַמְלֵק: (יב) וַיִּדְּי מֹשֶׁה כַּבָּדִים וַיִּקְחוּ־אָבֹן וַיִּשְׁלִימוּ תַחְתָּיו וַיִּשָׁב עָלֶיהָ וְאֶהְרֹן וְחֹזֵר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזֶּה אַחַד וּמִזֶּה אַחַד וַיִּדְּיוּ אֲמוּנָה עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: (יג) וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עַמְלֵק וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חֶרֶב: פ (יד) וַיֹּאמֶר הִ' אֶל־מֹשֶׁה כָּתֹב זֶאת זְכָרוֹן בַּסֵּפֶר וַיִּשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מִתְּחִלָּה אֲמַתְּהָ אֶת־זְכָר עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם:

9. במדבר פרק כ פסוק א - יג (פרשת חקת)

(א) וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל פְּלִי־הָעֵדָה מִדְּבַר־צוֹן בְּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיָּשָׁב הַעָם בְּקִדְשׁ וַתָּמַת שָׁם מֵרֵים וַתִּקְבַּר שָׁם: (ב) וְלֹא־הָיָה מַיִם לַעֲדָה וַיִּקְהָלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן: (ג) וַיִּרְבַּ הַעָם עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֹא־נָתַן לָנוּ גִּבְעוֹת בְּגָזַע אַחֲרֵינוּ לְפָנֵי הִ': (ד) וְלָמָּה הִבַּאתֶם אֶת־הַקֶּהֶל הִ' אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לָמוֹת שָׁם אָנְחָנוּ וּבְעֵירָנוּ: (ה) וְלָמָּה הִעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָבִיא אֲתָנוּ אֶל־הַמְּקוֹם הַרַע הַזֶּה לֹא־ מְקוֹם זָרַע וַתֵּאֱנָה וְגַפְּנוּ וְרַמּוֹן וּמִים אֵין לְשִׁתּוֹת: (ו) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקֶּהֶל אֶל־פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיִּרְא כְבוֹד־הִ' אֲלֵיהֶם: פ (ז) וַיִּזְבַּר הִ' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ח) קַח אֶת־הַמַּטֵּה וְהַקֶּהֶל אֶת־הָעֵדָה אֲתָה וְאַהֲרֹן אֶחָיד וּדְבַרְתֶּם אֶל־הַסֵּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִימֵי וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן־הַסֵּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת־הָעֵדָה וְאֶת־בְּעֵירָם: (ט) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמַּטֵּה מִלְּפָנֵי הִ' כְּאֲשֶׁר צִוָּהוּ: (י) וַיִּקְהָלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת־הַקֶּהֶל אֶל־פְּנֵי הַסֵּלַע וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמַעוּ־נָא הַמַּיִם הַמֵּן־הַסֵּלַע

הִזָּה נּוֹצֵיא לְכֶם מִים: (יא) וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיַּךְ אֶת־הַסֵּלַע בְּמַטְהוּ פַעֲמִים וַיִּצְאוּ מִים רַבִּים וַתִּשְׁתַּף הַעֲזָה וּבְעֵינֵיהֶם: ס (יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן זַעַן לֹא־הֲאִמַּנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת־הַסֵּלַע הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם: (יג) הֲמָה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר־רָכְבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־ה' וַיִּקְדַּשׁ בָּם: ס

10. דברים פרק ט פסוק כג - כו (פרשת עקב)

(כג) וּבִשְׁלֹחַ ה' אֶתְכֶם מִקֶּדֶשׁ בְּרַנֵּעַ לֵאמֹר עֲלוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְכֶם וּתְמַרְוּ אֶת־פִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא הֲאִמַּנְתֶּם לוֹ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקִלּוֹ: (כד) מִמְּרִים הָיִיתֶם עִם־ה' מִיּוֹם דַּעַתִּי אֶתְכֶם: (כה) וְאַתְּנַפְּלֵ לִפְנֵי ה' אֵת אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֶת־אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפְּלַתִּי כִּי־אָמַר ה' לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם: (כו) וְאַתְּפַלֵּל אֶל־ה' וְאָמַר אֲדַבְּרֵ ה' אֱלֹהֵי־שָׁחַת עִמָּךְ וְנִחַלְתָּךְ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגִדְלֶךָ אֲשֶׁר־הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה:

11. דברים פרק כה פסוק יז - יט (פרשת כי תבוא)

(יז) זְכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂה לְךָ עֲמֶלְךָ בְּדַרְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם: (יח) אֲשֶׁר קָרָף בְּדָרְךָ וַיִּזְנַב בְּךָ כְּל־הַנְּחַשְׁלִים אֲחֲרָיֶךָ וְאִתָּה עָנָף וַיִּגַּע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים: (יט) וְהָיָה בְּהִגִּיתָ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ מִכְּל־אֵיבֶיךָ מִסְכִּיב בְּאָרְץ אֲשֶׁר הָיִי־לְאֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְסָה אֶת־יְכָר עֲמֶלְךָ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: פ **פרק כו פסוק א - יא (פרשת כי תבוא)** (א) וְהָיָה כִּי־תָבִיאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה וּרִשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבַּתְּ בָּהּ: (ב) וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁיתוֹ כְּל־פְרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיאוּ מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְשָׂמְתָּ בַטֶּנֶא וְהִלַכְתָּ אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׂכְנוֹ שְׁמוֹ שֵׁם: (ג) וּבֵאתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הַהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לְךָ אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לֵאבְתֵינוּ לָתֵת לָנוּ: (ד) וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ: (ה) וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרַמְלִי אֲבִי וַיִּרְדַּ מִצְרַיִמָּה וַיִּגַּר שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי־שֵׁם לְגוֹי גָדוֹל עֲצוּם וְרַב: (ו) וַיִּרְעוּ אֲתָנּוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲגוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: (ז) וַנִּצְעַק אֶל־ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת־קִלְנוּ וַיִּרָא אֶת־עֲגֻנָנוּ וְאֶת־עֲמַלְנוּ וְאֶת־לַחְצָנוּ: (ח) וַיּוֹצֵאֲנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבְמָרָא גָדֹל וּבֵאתוֹת וּבְמִפְתָּיִם: (ט) וַיִּבְאֲנוּ אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אָרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ: (י) וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי ה' וְהִנֵּחְתָּו לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ: (יא) וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אִתָּה וְהִלּוּי וְהִגָּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: ס

12. ריקאנטי במדבר פרק יד פסוק כא (פרשת שלח)

... וּסְמַך פִּרְשַׁת נִסְכִּים לִפְרִשַׁת מֵרְגָלִים, לִפִּי שַׁחַטָּאוּ בַזְּמוּרָה הַנִּזְכָּרַת הַזֹּהִירִים בִּיחֻודָה. גַּם סְמִיכַת הַחֲלָה תִרְמוֹז אֵלֶיהָ.

13. ספר פרי צדיק ראש חודש תמוז - אות ד

בַּזְּוָהר הַקְּדוּשׁ (שֶׁלַח קנ"ח ב') וְהַיָּמִים יָמֵי בְּכוּרֵי עֲנָבִים וְהַיָּמִים מֵאֵי קָא מִיִּירֵי דְהַא וְאִז בְּכוּרֵי עֲנָבִים סְגִי לִיָּה אֵלֵּא וְהַיָּמִים אֵינּוֹן דִּאֲשַׁתְּמוּדְעִין כְּלָהּוּ הוּי מִתְּחַבְּרִין בַּהֲהוּא זִימְנָא בַּהֲהוּא אֵילְנָא דַחַטָּא בִּיָּה אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּמָה דַתְּנִינִן עֲנָבִים הִיוּ וְכו'.

14. ספר ליקוטי הלכות או"ח - הלכות שבת הלכה ז

... וְהַמְּרָגְלִים פָּגְמוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי שְׁהוֹצִיאוּ דָּבָה עַל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׂאֵז נִגְזַר חֲרָבִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, אַתֶּם בְּכִיתֶם וְכו', וְעַל כֵּן כָּל פְּגָמָם הָיָה עַל יְדֵי פְגָם הָעֲנָבִים שְׁהוּא פְגָם הַיָּיִן שְׂבִיבָה פְגָם אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, סַחֲטָה עֲנָבִים וְנִתְּנָה לוֹ. וְכֵן נִחַ נְכַשֵּׁל בְּזָה בִּיצִיאָתוֹ מִן הַתְּבָה, שְׂזָהוּ בְּחִינַת מַה שְׁהַמְּרָגְלִים רָבַם נָטְלוּ אֲשַׁפֵּל עֲנָבִים וְכו', וְכַתִּיב וְהַיָּמִים יָמֵי בְּכוּרֵי עֲנָבִים, כִּי כָּל מְכַשֵּׁל חֲטָאָם הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת עֲנָבִים שְׁעוֹשִׂין מֵהֶם יָיִן שְׂעַל יְדֵי זֶה נִתְּעוּ בְּדַעַתָּם וְאָמְרוּ שְׂאֵי אֲפֹשֶׁר לְכַבֵּשׁ אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עֵקֶר טְעוּתָם הָיָה עַל יְדֵי קְלַפַּת עֲמֶלְךָ, כִּי הָיָה לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל וְרָאוּ שְׂעֲמֶלְךָ הוּא קְלַפָּה חֲזָקָה מְאֹד מְאֹד וְלֹא הִתְגַּבְּרוּ לְכַבֵּשׁ דַּעַתָּם נִגְדַּ מֹשֶׁה רַבְּנוּ שְׂאָרְךָ עַל כֵּן יִשׁ לוֹ פֶּחַ לְהַכְנִיעוֹ וּלְעוֹקְרוֹ, וְעַל כֵּן הִפְחִידוּ אֵת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי עֲמֶלְךָ דִּיקָא, כְּמוֹ שְׂפַתּוֹב, עֲמֶלְךָ יוֹשֵׁב בְּאָרֶץ

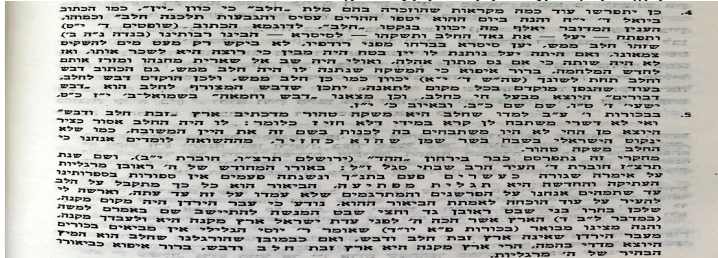
הַגָּב וּכְמוֹ שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבָרְכָהּ, וְעַל פֶּן נִכְשְׁלוּ עַל יְדֵי אֲשֶׁלַל עֲנָבִים דִּיקָא, כִּי שָׁם בְּעֲנָבִים בְּחִינַת יַיִן נֶאֱחָז יוֹתֵר קִלְפַת עֲמֶלֶק כַּפֶּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת עֲנָבֵימוּ עֲנָבֵי רֹשׁ אֲשֶׁפְלוֹת מְרוּרוֹת וְכוּ', שְׁזָהוּ בְּחִינַת תְּגַבּוּרַת הַדְּמִים, וְיִהְיֶה שֶׁנֶּצַל מֵעֲצַת מְרַגְלִים בְּכַחוֹ שֶׁל מִשָּׁה, כִּי יִהְיֶה שֶׁנֶּצַע מִכְּנִיעַ וּמִכְרִית קִלְפַת עֲמֶלֶק כַּפֶּ"ל, וְעַל פֶּן לֹא נִכְשְׁלָה עַל יְדֵי הָעֲנָבִים הַנֶּ"ל שֶׁל הַמְּרַגְלִים שְׁפָגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲדָרְבָּא זְכָה לְהַכְנִיס אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל פֶּן בְּקִדּוּשׁ שְׁאָז הוּא בְּחִינַת הָאֲרֶת נְקוּדָה הַתְּחַתּוּנָה בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כַּפֶּ"ל, עַל פֶּן אִזּוּ מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן דִּיקָא, כִּי אִזּוּ הַיַּיִן בְּקִדְּשָׁה כַּפֶּ"ל, כִּי יִהְיֶה שֶׁנֶּצַע זְכָה לְהַכְרִית זָרְעוֹ שֶׁל עֲמֶלֶק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁל הַדָּם שֶׁבְּחֶלֶל הַשְּׂמָאֵלִי, וְאִזּוּ הַיַּיִן בְּקִדְּשָׁה בְּבַחֲחִינַת יַיִן הַשְּׂמֵשֶׁם בְּחִינַת אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן כַּפֶּ"ל, וְעַל פֶּן בְּפוּרִים שְׁאָז הוּא עֶקֶר כְּרִיתַת זָרְעוֹ שֶׁל עֲמֶלֶק, עַל פֶּן אִזּוּ הוּא מִצְוָה גְּדוּלָה לְהַשְׁתַּכַּר בַּיַּיִן, כִּי אִזּוּ מִכְּנִיעֵין עֲמֶלֶק עַל יְדֵי הַיַּיִן דִּיקָא שְׂזוּכִין לְשִׁמְחָה עַל יְדוֹ, כִּי עֶקֶר הַכְּנָעְתוֹ עַל יְדֵי שְׂמִיחָה וְכוּ' ל':

15. ספר ייטב לב - על פרשת שלח

להבין זה נראה לי, דכתיב ... (בראשית כו, א-ה) וילך יצחק וגו' וירא אליו ה' ויאמר וגו' כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל וגו' עקב אשר שמע אברהם בקולי, וכתב הלוקוטי תורה (פר' תולדות עמ' פד) וז"ל, דע, סוד עק"ב גימטריא ענבי"ם, ... ואברהם תיקן עקב הזה והמתיקן, וזהו שנאמר "עקב" אשר שמע אברהם. וזהו סוד (הושע ט, ט) "כענבים במדבר" מצאתי ישראל וגו' ראיתי אבותיכם, כי במדב"ר גימטריא רמ"ח, מספר אברה"ם, שהוא תיקן הענבים האלו, ועל ידו זכו ישראל לכל הטובות, עכ"ל לעניננו. וכאן כתיב (י"ג, ב) והימים ימי בכורי "ענבים", והוצרכו להמתיקן, לזה הלך כלב ונשתטח על קברי אבות, לעורר זכות אברהם שהמתיק ענבים האלו וסוד עקב. וזהו שנאמר ועבדי כלב "עקב" היתה רוח אחרת עמו (שנמתק על ידו בחינת עקב), וימלא אחרי, נשלם עמדי לטוב ולרחמים, על כן והביאותיו. וכל זה בזכות אברהם, שהוא המתיק מדת הדין לרחמים, כאמור. וכבר כתבתי מזה:

16. במדבר פרק לב פסוק א - טו (פרשת מטות)

(א) ומקנהו רב ה'ה לבי ראונו ולבניגד עצום מאד ויראו את-הארץ יעזר ואת-הארץ גלעד והגה המקום מקום מקנה: (ב) ויבאו בניגד ויגו ראונו ויאמרו אל-משה ואל-אלעזר הפהו ואל-נשיאי העדה לאמר: (ג) עטרות ודיבן ויעזר ונמרה וסשבון ואלעלה ושכם ונבו ובעז: (ד) הארץ אשר הפה ה' לפני עדת ישראל ארץ מקנה הוא ולעבדיה מקנה: ס (ה) ויאמרו אם-מצאנו חל בעיניך ימן את-הארץ הנאת לעבדיה לאחזה אל-תעברנו את-הירדן: (ו) ויאמר משה לבניגד ויבנו ראונו האחיתכם יבאו למלחמה ואתם תשבון פה: (ז) ולמה תניאון את-לב בני ישראל מעבר אל-הארץ אשר-נתן להם ה': (ח) פה עשו אבותיכם בשלחי אתם מקדש ברנע לראות את-הארץ: (ט) ויעלו עד-נחל אשכול ויראו את-הארץ ויניאו את-לב בני ישראל לבלתי-בא אל-הארץ אשר-נתן להם ה': (י) ויחר-אף ה' ביום ההוא וישבע לאמר: (יא) אם-יראו האנשים העלים ממצרים מכן עשרים שנה ומעלה את האדמה אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב כי לא-מלאו אחרי: (יב) בלתי פלב בויפנה הקנזי ויהושע בוגנון פי מלאו אתרי ה': (יג) ויחר-אף ה' בישאל וינעם במדבר ארבעים שנה עד-תם פל-הדור העשה הרע בעיני ה': (יד) והגה המתם תחת אבותיכם תרבות אנשים מטאים לספות עוד על תרון אפה' אל-ישאל: (טו) כי תשובו מאחרי וינסף עוד להניחו במדבר ושמתם לכל-העם הזה: ס

1. ב"ש"ש ויאל הוקמה התנאה לנסן, וכן בהתאונם במדבר על שובואו אל המדבר לא מקום זרע ותנאה ונסן הימיות בעד שכלל שאי התובים הוסדרו לפי חשיבותם. הגה שדורבו על גידול הימיות והקמה התנאה והמחלה להמל (ראו תוספתא שביעית פ"ח ב', ירושלמי ובאי פ"א ה"א, תריס ברכות פ"ו מ"ח) כשתנאה חוננת פניה אוי ננסן המאחרת פתחת הסמדר והרמון המאחר עדי יותר מצדן את ננסו.

2. בפרשת המרגלים (שפ"ג י"ג) כתוב: ויבאו עד נחל אשכול וימרו משם ומיהו ואשכול ענבים אחד וישאנו במוט בשונם ונסן הרמנים ונסן התאנים... ולכן ויבואו ויאמרו ובאו אל הארץ אשר שלחננו וגם זבת חלב ודבש היא וזה מיהו - ולא פניו שיהא ענב כי חלב -

3. ראה והתקל כזו ר"ח, יין תבואו ויבש"ש ע"י יין לבן, מקביל לצמר צהר, ועיניו בתשובתו תחשבין וז"ל ב"ז ובחור ע"י פיה שונות כי ויין תלבן בסבעו האו יין מעלה, ברז הננון או יין ארום שחתמן מראיתו הספני ללבניות.

17. המקרא והמסורה ע' סב- סד -הרב ראובן מרגליות

מבורכת ארצנו ביבול אדמתה ותנובת שדיה וכרמיה, ונשתבחה בשבעת מיני גדולי קרקעותיה, היותה ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון זית-שמן ודבש (דברים ח' ח'). אחרי חטה ושעורה שנמנו ראשונה היה ה"גפן" המצוי ביותר בארץ, כרמי גפנים היו בכל קצותיה (ראה שופטים י"ד ה', שם כ"א כ"א, ירמיה י"ב י' ועוד), כל כך הרבה יין היה ביהודה עד שכבסו בו בגדיהם (בראשית רבה פ' צ"ט ח'), כמות יבול הגפן תבואת הכרם היה מרובה בערך כל תבואות השדה (ראה חגי ב' ט"ז וברש"י שם מאבות דר"נ פ"ד).

והיין נחשב כחיי נפש כמו הלחם (ראה בבא בתרא צ' ע"ב), שעיקר הסעודה הוא לחם ויין (זהר בלק קפ"ט ב'), וכן מצינו כי הוזכרו יחד כההכרחיים ביותר לאדם. מלכי צדק מלך שלם הוציא לחן ויין (בראשית י"ד י"ח), הגבעונים הוליכו עמם לחם חם ונאדות יין (יהושע ט' יב-יג), ואיש לוי בגבעה הביא עמו לחם ויין (שופטים י"ט ט') וכמוהם הרבה בתנ"ך, וכן הבטיח שנחרב את אנשי יהודה ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם ארץ דגן ותירוש ארץ לחם וכרמים (מלכים ב' י"ח ל"ב).

מפליא איפוא אשר נקטה תורה עיקר שבחה של ארץ ישראל היותה רק "זבת חלב ודבש", ולא הוזכר ה"יין" פרי הארץ לגאון ולתפארת, בעוד אשר דבש תמרים אך מעט ימצא בארץ ונמנה אחרון לשבעת המינים, שאך יריחו היא עיר התמרים, וגם אם יכוון במין "דבש" על מיץ התאינה לאשר כל מתיקת פרי קרוי דבש (ויקרא ב' י"א כי כל שאור וכל דבש וגו' ראה רש"י שם), והתאינה כן מצויה היתה בארץ, בכל זאת מתמיה הן נחשבת היא אחרי ה"גפן" ומעטה ממנה גם במציאות גם בחשיבות, ולא נמנתה במיני חיי נפש כינות וסלתות?

מוזר הוא גם הצירוף של "חלב ודבש" בעוד ששגור בתנ"ך לנקוט יחד "גפן ותאינה" כמו: וישב יהודה ישראל לבטח איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו מדין ועד באר שבע – מהקצה הצפוני עד הדרומי – כל ימי שלמה (מלכים א' ה' ה'). רבשקה בחפצו לפתות את העם שישלימו עמו אמר צאו אלי ואכלו איש גפנו ואיש תאנתו (מלכים ב' י"ח ל"א, ישעיה ל"ו ט"ז), וניבאו על אחרית הימים כי ישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו (מיכה ד' ד') כי עץ נשא פריו תאנה וגפן נתנו חילם (יואל ב' כ"ב), התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר (שה"ש ב' י"ג).

והנביאים בתוכחתם אמרו כי האויב יאכל גפןך ותאנתך (ירמיה ה' י"ז), וכרמיכם ותאניכם יאכל הגזם (עמוס ד' ט') והשימותי גפנה ותאנתה (הושע ב' י"ד), ויקונן: אין ענבים בגפן ואין תאנים בתאנה (ירמיה ח' י"ג), ועד הגפן והתאנה (חגי ב' י"ט), ויך גפנם ותאנתם (תהלים ק"ה ל"ג), ואף יין ענבים ותאנים (נחמיה י"ג ט"ו), מפליא איפוא אשר לא הזכירה תורה בשבחה של ארץ ישראל ופרי אדמתה את היין שהוקדם לתאנה, ובמקומו נקטה "חלב" שאינה מגדולי קרקע, בעוד שכל אשר נפרט בשבח הארץ היא אך ורק מפרי אדמתה, ולכן הוכרחו רבותינו לדרוש האמור "ארץ זבת חלב ודבש", היינו שפירותיה שמנים כחלב ומתוקים כדבש, ראה כתובות ק"ב א' ובמהרש"א שם, וכן מתורגם ביונתן וירושלמי ואתחנן ו' ג', עקב ח' ח', תבוא כ"ו ט', ושם ט"ו, ועוד שם כ"ז ג' ארעא דפיראה שמנין כחלב וחליין כדבש, מבאר איפוא כי לדעתם אין "חלב" המוזכר בשבחה של א"י מיץ היוצא מדדי בהמה.

והנה מעניינת המקבילה בסגנון ברכת יעקב (ויחי מ"ט י"א) "כיבס ביין לבושו ודם ענבים סותו", שנקט שני מיני יינות, יין אדום דם ענבים, ויין לבן העז שביינות שחריפות מזגו מעביר כתמי הבגד שנכבס בו, ראה בראשית רבה שם פצ"ח כבס ביין לבושו "זה חלב", כלומר היין הלבן (ראה מתנות כהונה שם), וכן בהמקבילה השניה "חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב". יין רגיל מכליל עינים, והיין הלבן משכר את השותה עד שמראה שניו ושוחק, (ראה כתובות ק"א ב'), והוא היין הלבן הוא הבריא ביותר ביינות ולכן הוא מוקדם לברכה (מהרש"א כתובות שם ד"ה שמא תאמר כו').

שתי ייני עם חלבי (שה"ש ה' א') מתורגם: יין סומק ויין חיר, ראינו גם בזה שהיין הלבן נקרא חלב. 4

ברור איפוא כי כאשר נקטה תורה בשבחה של ארץ ישראל היותה ארץ זבת "חלב ודבש" כוונה על פירותיה "גפן ותאנה", והקדימה לדבש את היין הלבן הבריא ביותר ומעולה ביינות, והוא שנתכנה "חלב". 5

[מחיר: המקרא והמסורה - הרב ראובן מרגליות]

